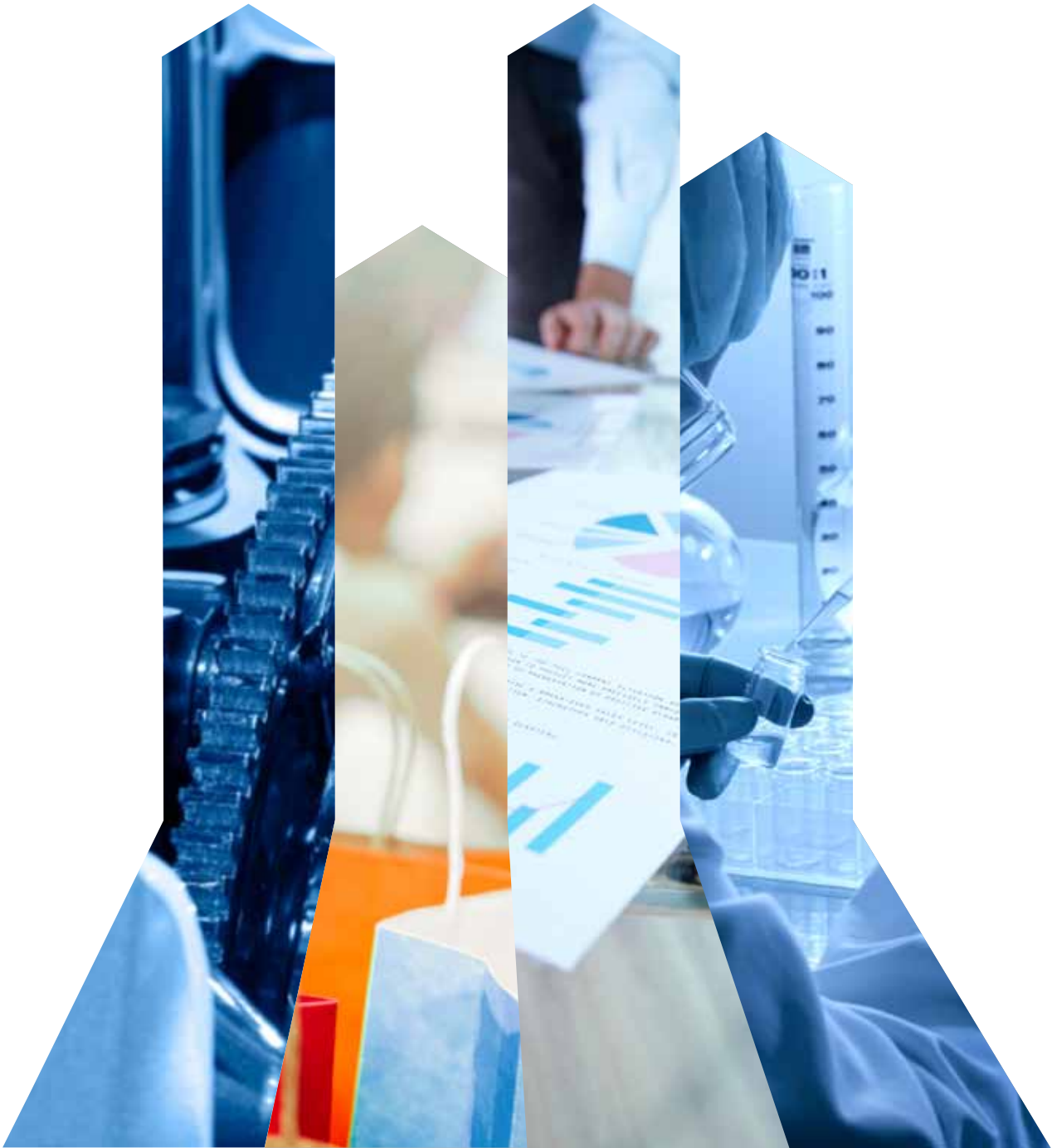

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok hozzájárulása az Európai Unió gazdasági teljesítményéhez és foglalkoztatásához

Ágazati szintű vizsgálati jelentés 2013. szeptember

Az Európai Szabadalmi Hivatal és a Belső Piaci
Harmonizációs Hivatal közös projektje

ÖSSZEFOGLALÁS

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok hozzájárulása az Európai Unió gazdasági teljesítményéhez és foglalkoztatásához

Ágazati szintű vizsgálati jelentés 2013. szeptember

Az Európai Szabadalmi Hivatal és a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal közös projektje

Előszó

Az innováció az „Európa 2020” stratégia öt fő célkitűzése által felölelt területek egyike. E tíz évre szóló növekedési stratégiát az Európai Unió a nagyobb foglalkoztatást biztosító versenyképesebb gazdaság megteremtésének céljával fogadta el. Napjaink egyre globalizáltabb piacok és tudásalapú gazdasággal jellemzett világában minden korábbinál fontosabb a K+F-re irányuló beruházásoktól a munkahelyekig tartó „önmagát erősítő körforgásnak” az innováció, a versenyelőny és a gazdasági siker révén történő előmozdítása. Ezt a folyamatot több különböző tényező befolyásolja, ugyanakkor a hatékony szellemi tulajdon-jogi rendszer kétségtelenül ezek egyik legfontosabbika, tekintve, hogy a szellemi tulajdon – számos különböző formájában – a gazdaság valamennyi területén ösztönözheti a kreativitást és az innovációt.

Európában ez a terület már komoly hagyományokkal rendelkezik: az európai országok jelentős szerepet játszottak a korszerű és kiegyensúlyozott szellemi tulajdon-jogi rendszer kialakításában, amely amellett, hogy szavatolja az innovátorok méltó díjazását, ösztönzi a versenyképes piacot. Mindazonáltal biztosítani kell, hogy a rendszer továbbra is hasznos eszközként segítse elő az említett célok elérése érdekében kidolgozott új innovációs politikák végrehajtását. Ezzel egyidejűleg az ágazat már több ízben kérte a szellemi tulajdon-jogok gazdasági hatását mérő mutatók kidolgozását. Továbbá tekintettel a szellemi tulajdon innovációt és kreativitást támogató szerepét illetően a nyilvános vita során felmerült kérdésekre, elengedhetetlen annak tényekkel és számadatokkal való biztosítása, hogy az ilyen vita megbízható adatokon alapuljon.

Ennélfogva a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (BPHH) – a nevében eljáró Szellemi Tulajdoni Jogsértések Európai Megfigyelőközpontján keresztül –, valamint az Európai Szabadalmi Hivatal (EPO) úgy határozott, hogy közösen, az Európai Unió Bizottságával, különösen a Belső Piaci és Szolgáltatási Főigazgatósággal és az Eurostattal együttműködésben elkészítik ezt a tanulmányt.

Egyes szellemi tulajdon-jogokról, iparágakról vagy országokról már több tanulmány készült, a BPHH–EPO dokumentum azonban elsőként számszerűsíti a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok uniós gazdasághoz való, a teljesítmény, a foglalkoztatás, a bérek és a kereskedelem tekintetében vett átfogó hozzájárulását, a főbb szellemi tulajdon-jogokat (szabadalmak, védjegyek, formatervezési minták, szerzői jogok, földrajzi jelzések) figyelembe véve. A szigorú alkalmazott módszertan által tükrözött konzervatív

megközelítés ellenére a tanulmány főbb megállapításai igen meggyőzőek: az Unióban a foglalkoztatás több mint egynegyedét és a gazdasági tevékenység több mint egyharmadát a szellemi-tulajdon-intenzív ágazatok biztosítják.

Az EPO-nál és a BPHH-nál bízunk abban, hogy ez a tanulmány valamennyi célcsoport (pl. a politikai döntéshozók, a szellemi tulajdonjogi hivatalok, az ipar és a tudományos szakemberek) számára hasznos információforrásként szolgál majd. A számadatokat a tervek szerint a jövőbeni tendenciák nyomon követése érdekében rendszeresen aktualizálni fogjuk, egyúttal pedig más, nem uniós európai országokat is be kívánunk vonni a tanulmányba. Tekintettel arra, hogy az összehasonlítás érdekes ismeretekkel szolgálhat, örömmel vesszük a világ más térségeit vizsgáló hasonló tanulmányokat.

António Campinos
a BPHH elnöke

Benoît Battistelli
az EPO elnöke

Közös projektcsoporth

BPHH

Nathan Wajzman, vezető közgazdász

Michał Kazimierczak, közgazdász

Carolina Arias Burgos, közgazdász

Francisco García Valero, közgazdász

Antanina Garanasvili, gazdasági tanácsadó

EPO

Nikolaus Thumm, vezető közgazdász
(2013. júniusig)

George Lazaridis, közgazdász

Fabio Domanico, közgazdász

Geert Boedt, adatelemző

Andrei Mihailescu, kutatóasszisztens

Köszönetnyilvánítás

A jelentés készítése során a szerzők számára hasznos információkkal szolgált az Egyesült Királyság Szellemi Tulajdonjogi Hivatala (UK-IPO), a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), valamint az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegy Hivatala (USPTO) – utóbbinak a szellemi tulajdon-intenzív egyesült államokbeli ágazatokról szóló korábbi jelentése az első ilyen jellegű tanulmány volt.

Az Európai Unió statisztikai hivatala, az Eurostat értékes segítséget nyújtott a közzétett statisztikák hiányosságainak pótlása, majd az eredmények későbbi ellenőrzése terén.

A szerzők a jelentéstervezethez fűzött észrevételeikért köszönetet mondanak továbbá az Európai Bizottság Belső Piaci és Szolgáltatási Főigazgatóságának; Lord John Mognak, a Szellemi Tulajdoni Jogsértések Európai Megfigyelőközpontja tanácsadó testülete elnökének; Ian Hargreavesnek, a Cardiffi Egyetem digitális közgazdaságtant oktató egyetemi tanárának; Tony Claytonnak, a UK IPO vezető közgazdászának és Mariagrazia Squicciarininek, az OECD vezető közgazdászának.

A Szellemi Tulajdoni Jogsértések Európai Megfigyelőközpontjának („a Megfigyelőközpont”¹) egyik fő feladata, hogy tényeken alapuló adatokkal szolgáljon a szellemi tulajdon hatásáról, szerepéről és közmegítéléséről az Európai Unió gazdaságában. E cél elérése érdekében a Megfigyelőközpont társadalmi-gazdasági tanulmányokból álló programot folytat. Hasonlóképpen, az Európai Szabadalmi Hivatal (EPO) célja az iparjogvédelmi rendszer gazdasági és társadalmi jelentőségével kapcsolatos tudatosság növelése.

Ez a BPHH és az EPO közös projektjeként, valamint további szellemi tulajdonjogi hivatalok, európai bizottsági szolgálatok és nemzetközi szervezetek közreműködésével készült jelentés a két intézmény együttműködésének eredményeképpen létrejött első jelentős tanulmány. Célja, hogy elsőként átfogó, hiteles értékelést adjon a szellemitulajdon-intenzív ágazatoknak az Uniós gazdaság egészéhez és az egyes tagállami gazdaságokhoz való együttes hozzájárulásáról. Horvátország 2013. július 1-jén huszonnyolcadik tagállamként csatlakozott az EU-hoz. Mivel azonban a vizsgálat idején, 2012 őszén és 2013 tavaszán Horvátországra vonatkozóan még nem állt rendelkezésre elegendő adat, a tanulmányban csak a 2013. július előtti 27 tagállam szerepel.

1 - A Megfigyelőközpont a 2012. április 19-i, 2012. június 5-i 386/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (BPHH) felügyelete alá került.

A tanulmány a szellemi tulajdon-jogok széles skáláját öleli fel² – védjegyek, szabadalmak, formatervezési minták, szerzői jog és földrajzi jelzések –, és számos különböző gazdasági mutatót vesz figyelembe, különös tekintettel a bruttó hazai termékre (GDP), a foglalkoztatásra, a külkereskedelemre és a bérekre. Nem tartalmaz szakpolitikai ajánlásokat, mivel ezek kívül esnek a hatályán. Célja e helyett az, hogy olyan tényadatokat biztosítson, amelyeket a döntéshozók munkájuk során felhasználhatnak, és amelyek alapul szolgálnak a szellemi tulajdonnal kapcsolatos tudatosság növeléséhez az európai lakosság körében.

A tanulmány az Egyesült Államok gazdaságára vonatkozóan kapottakkal összehasonlítható eredménnyel kíván szolgálni. Az alkalmazott módszertan ezért szorosan kapcsolódik az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériumának Közgazdasági és Statisztikai Hivatala és az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegy Hivatala (USPTO) által 2012 márciusában közzétett, úttörő jelentőségű tanulmányban alkalmazott módszerhez.³

2 - Hasznos lehet a jelentésben használt egyes szellemi tulajdonhoz kapcsolódó kifejezések pontosabb meghatározása. A „szellemi tulajdon” általában, de nem minden esetben innováció eredménye. Ez azonban tágabb fogalom, mint a „szellemi tulajdon-jog”, mivel magában foglalja az ismeretek olyan típusait – például az üzleti titkokat vagy eljárásokat –, amelyeket nem jegyeztek be, vagy azért, mert az érintett jogrendszer ezt nem teszi lehetővé, vagy, mert a vállalat nem kívánta oltalom alá helyezni azokat. Ebben a tanulmányban a „szellemi tulajdon-jog” kifejezés a vizsgálatban foglalt következő öt jogtípusra utal: szabadalmak, védjegyek, bejegyzett formatervezési minták, szerzői jog és földrajzi jelzések.

3 - Az egyszerűség kedvéért az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériuma és a USPTO által készített tanulmányra ebben a jelentésben a „USPTO tanulmányaként” hivatkozunk.

Főbb eredmények

Az uniós foglalkoztatás 26%-át és az uniós GDP 39%-át a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok biztosítják

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok a meghatározás szerint⁴ azok az ágazatok, amelyekben belül az egy munkavállalóra jutó szellemi tulajdon-jogok meghaladják az átlagot. E tanulmány szerint az európai ágazatok közel fele ilyen iparágnak tekinthető. Hangsúlyozni kell azonban, hogy bizonyos mértékben minden ágazat alkalmaz szellemi tulajdon-jogokat. Azáltal, hogy csak a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokra összpontosít, ez a tanulmány kétségtelenül alábecsüli a szellemi tulajdon-jogok európai gazdasághoz való tényleges hozzájárulását.⁵

Az eredmények szerint a 2008–2010 közötti időszakban az uniós munkahelyek közel 26%-át ilyen, szellemi tulajdon-intenzív ágazatok, még pontosabban közel 21%-át a védjegy-, 12%-át a formatervezési minta-, 10%-át a szabadalom-, továbbá kisebb mértékben a szerzői jog- és földrajzi jelzés-intenzív iparágak biztosították.⁶ Ebben az időszakban a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok a hozzávetőleg 218 millió fős összes munkaerőből átlagosan 56,5 millió európai polgárt foglalkoztattak. Ezenfelül a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok számára termékeket és szolgáltatásokat szállító iparágak további 20 millió munkahelyet biztosítottak. A közvetett munkahelyeket is figyelembe véve a szellemi tulajdon-jogokhoz kapcsolódó állások száma közel 77 millióra nő (35,1%).

Ugyanezen időszak során a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok az EU összes gazdasági tevékenységének (GDP) közel 39%-át biztosították, 4,7 billió EUR értékben. Emellett az Unió és a világ más részei között folyó kereskedelem nagy része is ezekben az ágazatokban zajlott, és a formatervezési minta-, a szerzői jog- és földrajzi jelzés-intenzív iparágak kereskedelmi többletet termeltek.

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok továbbá a többi ágazatnál számottevően magasabb bért fizetnek: a bérprémium meghaladja a 40%-ot. Ez összhangban áll azzal, hogy az egy munkavállalóra jutó hozzáadott érték a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban magasabb, mint a gazdaság más területein.

4 - Lásd a „Módszerter” című 4. fejezetet.

5 - Figyelembe kell azonban venni, hogy a gazdaság nagy részei – különösen az állami szektor – nem tekinthetők a szellemi tulajdon-intenzívnek.

6 - A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok teljes hozzájárulása azért kevesebb a védjegy-, szabadalom-, formatervezési minta-, szerzői jog- és földrajzi jelzés-intenzív iparágak hozzájárulásainak összegénél, mert számos iparág egyenél több szellemi tulajdon-jogot is alkalmaz intenzíven. A tanulmányban alkalmazott módszerter azonban biztosítja, hogy az ágazati hozzájárulásokat nem veszik kétszer figyelembe.

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok két fő gazdasági mutatóhoz, a foglalkoztatáshoz és a teljesítményhez való hozzájárulását az alábbi három táblázat foglalja össze.⁷

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok közvetlen hozzájárulása a foglalkoztatáshoz

Szellemi tulajdon-jog	Foglalkoztatás	Összes foglalkoztatáson belüli arány
Védjegy-intenzív ágazatok	45,508,046	20,8%
Formatervezési minta-intenzív ágazatok	26,657,617	12,2%
Szabadalom-intenzív ágazatok	22,446,133	10,3%
Szerzői jog-intenzív ágazatok	7,049,405	3,2%
Földrajzi jelzés-intenzív ágazatok	374,345	0,2%
Szellemi tulajdon-intenzív ágazatok összesen	56,493,661	25,9%
EU gazdaság összesen	218,400,733	

A közvetlen foglalkoztatáshoz való hozzájáruláson túl a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok más, nem ilyen jellegű, az előbbi ágazatokat a termelési folyamatban felhasznált termékekkel és szolgáltatásokkal ellátó iparágakban is eredményeznek foglalkoztatást. Az Eurostat által közzétett, az EU27-re vonatkozó ráfordítás- és eredménytáblázatok,⁸ alapján kiszámítható a szellemi tulajdon-intenzívnek nem számító ilyen iparágakra gyakorolt közvetett hatás. Az eredményt az alábbi táblázat foglalja össze, amelyben az adatok közvetlen és közvetett foglalkoztatás szerinti bontásban láthatók. Amennyiben a számításban a közvetett munkahelyeket is figyelembe vesszük, az uniós álláshelyek 35,1%-át a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok adták.

7 - A gazdasági statisztikák adathiánya hatásának minimálisra csökkentése és annak elkerülése érdekében, hogy egy adott évnek indokolatlanul nagy jelentőséget tulajdonítsunk, a gazdasági mutatókat a 2008–2010 közötti évekre vonatkozó átlagként számítottuk ki.

8 - A ráfordítás- és eredménytáblázatok a termékek és szolgáltatások valamennyi gazdasági ágazat közötti áramlását mutatják.

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok közvetlen és közvetett hozzájárulása a foglalkoztatáshoz

Szellemi tulajdon-jog	Foglalkoztatás (közvetlen)	Foglalkoztatás (közvetett)	Foglalkoztatás (közvetlen + közvetett)
Védjegy-intenzív ágazatok	45,508,046	17,600,397	63,108,443
Formatervezési minta-intenzív ágazatok	26,657,617	12,121,817	38,779,434
Szabadalom-intenzív ágazatok	22,446,133	12,738,237	35,184,370
Szerzői jog-intenzív ágazatok	7,049,405	2,331,390	9,380,795
Földrajzi jelzés-intenzív ágazatok	n/a	n/a	374,345
Szellemi tulajdon-intenzív ágazatok összesen	56,493,661	20,109,003	76,602,664

A foglalkoztatáson túl a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok a GDP-ben kifejezett gazdasági teljesítményhez is hozzájárulnak. Összességében az uniós GDP közel 39%-a származik a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokból, ezen belül 34% a védjegy-, 13% a formatervezési minta-, 14% a szabadalom-, továbbá kisebb részesedések a szerzői jog- és földrajzi jelzés-intenzív iparágakból. A 6. fejezet részletesebben ismerteti ezen ágazatoknak az uniós tagállamok nemzeti gazdaságaihoz való hozzájárulását.

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok hozzájárulása a GDP-hez

Szellemi tulajdon-jog	Hozzáadott érték/ GDP (millió EUR)	Az összes uniós GDP-n belüli rész- esedés
Védjegy-intenzív ágazatok	4,163,527	33,9%
Formatervezési minta-intenzív ágazatok	1,569,565	12,8%
Szabadalom-intenzív ágazatok	1,704,485	13,9%
Szerzői jog-intenzív ágazatok	509,859	4,2%
Földrajzi jelzés-intenzív ágazatok	16,134	0,1%
Szellemi tulajdon-intenzív ágazatok összesen	4,735,262	38,6%
Uniós GDP összesen	12,278,744	

Ezen uniós tanulmány eredményeit az Egyesült Államokra vonatkozó eredményekkel összevetve kiderül, hogy a két gazdaság⁹ hasonló felépítésű, ami hasonló fejlettségi szintjüket tekintve várható volt. A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok hozzájárulása tekintetében ugyanakkor a foglalkoztatáson és GDP-n belüli arányok az Unióban valamivel magasabbak: a foglalkoztatás terén 26% szemben 19%-kal, a GDP esetében pedig 39% a 35%-kal szemben.

Mindazonáltal a két tanulmányban a foglalkoztatáson és a GDP-n belül is a védjegy-intenzív ágazatok részesedése a legmagasabb, ezt az Egyesült Államokban a szabadalmak és a szerzői jogok, az Unióban a formatervezési minták, a szabadalmak és a szerzői jogok követik. Ugyancsak hasonlóak a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban a más ágazatokhoz viszonyítva érvényesülő bérprémiumok: ez az érték az Unióban 41%, az Egyesült Államokban pedig 42%, és a bérprémiumok az Atlanti-óceán mindkét partján a szerzői jog- és szabadalom-intenzív iparágakban a legmagasabbak.

9 - Contrairement à l'étude de l'USPTO, la présente étude portait aussi sur les dessins et modèles. Étant donné que la plupart des industries grandes utilisatrices de dessins et modèles sont aussi grandes utilisatrices de marques ou brevets, elles auraient de toute manière été prises en compte parmi les industries grandes utilisatrices de DPI. Il existe cependant treize industries, qui emploient 3,4 millions de personnes dans l'Union européenne, qui sont exclusivement grandes utilisatrices de dessins et modèles. Si ces industries devaient être supprimées de l'analyse en vue d'assurer une comparabilité absolue avec l'étude américaine, la contribution des industries grandes utilisatrices de DPI à l'emploi dans l'Union européenne serait ramené à 24,3 %, résultat encore supérieur au résultat obtenu dans l'étude de l'USPTO.

Tekintettel arra, hogy a gazdaság GDP-jének (hozzáadott érték) 39%-a és a foglalkoztatás 26%-a a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokból származik, az egy munkavállalóra jutó hozzáadott érték az ilyen ágazatokban magasabb, mint a gazdaság más területein. A gazdaságelmélet szerint minden más tényező egyenlősége esetén azok az ágazatok, amelyekben az átlagos munkavállaló nagyobb hozzáadott értéket termel, várhatóan jobb bért fizetnek a munkavállalóknak, mint más ágazatok. Ennélfogva indokolt megvizsgálni, hogy a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban fizetett relatív bérek is tükrözik-e ezt a magasabb hozzáadott értéket.

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban a bérek valóban magasabbak, mint más iparágakban. A szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban a heti átlagbér összege 715 EUR, szemben a nem ilyen jellegű ágazatokon belüli 507 EUR-val – a különbség 41%. Ez a „bérprémium” 31% a formatervezési minta-, 42% a védjegy-, 46% a földrajzi jelzés-, 64% a szabadalom- és 69% a szerzői jog-intenzív ágazatokban.

Átlagos személyi költség a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban, 2010

	Átlagos személyi költség (EUR/hét)	Prémium (a szellemi tulajdon-intenzív ágazatoktól eltérő ágazatokhoz viszonyítva)
Védjegy-intenzív ágazatok	719	42%
Formatervezési minta-intenzív ágazatok	666	31%
Szabadalom-intenzív ágazatok	831	64%
Szerzői jog-intenzív ágazatok	856	69%
Földrajzi jelzés-intenzív ágazatok	739	46%
Szellemi tulajdon-intenzív ágazatok összesen	715	41%
A szellemi tulajdon-intenzív ágazatoktól eltérő ágazatok	507	
Összes ágazat (a vállalkozások szerkezeti statisztikáiban szereplő ágazatok)	589	

Végül a szellemi tulajdon-intenzív ágazatoknak az uniós külkereskedelemben játszott szerepét vizsgáljuk. Az uniós kereskedelem oroszánrésze a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban zajlik. Első pillantásra némileg meglepő lehet, hogy a behozatalok ilyen nagy arányban szellemi tulajdon-intenzívek. Ennek oka, hogy még az energiához hasonló árukat előállító ágazatok is szellemi tulajdon-intenzívnek minősülnek¹⁰, míg más részről az ilyen jellegűnek nem tekinthető számos tevékenység egyúttal nem is kereskedelemképes.¹¹ Emiatt az uniós behozatal 88%-a a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok termékeiből áll. Az uniós kivitelnek azonban ennél is nagyobb része, 90%-a származik a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokból.

Az Unió összesen hozzávetőleg 174 milliárd EUR összegű kereskedelmi deficittel rendelkezett, amely a GDP 1,4%-a. Mivel a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok uniós kivitelben belüli aránya magasabb az uniós behozatalon belüli arányuknál, kedvezően befolyásolják az EU kereskedelmi mérlegét.¹² Az EU a védjegy-intenzív és szabadalom-intenzív ágazatokban kereskedelmi deficittel küzd, amelyet bizonyos mértékben ellensúlyoz a szerzői jog-, formatervezési minta- és földrajzi jelzés-intenzív ágazatokban elért kereskedelmi többlet.

Az alábbi táblázat 2010. évi adatok alapján összefoglalást ad a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban zajló kereskedelemről.¹³

Uniós külkereskedelem a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban

Szellemi tulajdon-jog	Kivitel millió EUR	Behozatal millió EUR	Export-rész- esedés	Import-rész- esedés	Nettó kivitel millió EUR
Védjegy-intenzív ágazatok	1,023,981	1,158,860	75,5%	75,7%	-134,879
Formatervezési minta-intenzív ágazatok	724,292	703,586	53,4%	46,0%	20,707
Szabadalom-intenzív ágazatok	957,748	1,049,795	70,6%	68,6%	-92,047
Szerzői jog-intenzív ágazatok	57,051	41,727	4,2%	2,7%	15,325
Földrajzi jelzés-intenzív ágazatok	10,577	1,836	0,8%	0,1%	8,741
Szellemi tulajdon-intenzív ágazatok összesen	1,226,015	1,351,890	90,4%	88,3%	-125,875
A szellemi tulajdon-intenzív ágazatoktól eltérő ágazatok	130,585	178,640	9,6%	11,7%	-48,055
UNIÓS KERESKEDELEM ÖSSZESEN	1,356,600	1,530,530	100%	100%	-173,930

10 - LA 06. NACE ágazaton belüli mindkét iparág – kőolaj- és földgáztermelés – szellemi tulajdon-intenzív.

11 - Például a 86. (humán-egészségügyi ellátás) vagy a 96. NACE ágazatban (egyéb személyi szolgáltatás) szereplő szolgáltatási ágazatok. Ezeket a szolgáltatásokat általában az előállítás helyén veszik igénybe.

12 - Más szempontból megközelítve a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok az Unió összes külkereskedelmének 89%-áért, kereskedelmi deficitjének azonban mindössze 72%-áért felelnek.

13 - A foglalkoztatásra és a GDP-re vonatkozóhoz hasonlóan az öt szellemi tulajdon-jogtípusra vonatkozó adatok összege sem egyezik meg a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokra vonatkozó összesített értékkel, mivel számos iparág egynél több szellemi tulajdon-jogtípus tekintetében is intenzív.

Módszertan és adatok

A jelentés nagy része, különösen a 4. fejezet és a 7.1. függelék a tanulmányban alkalmazott módszertan dokumentálására szolgál, két fő okból:

- 1) Tekintettel a 27 tagállamból származó, több nagy adatbázisban szereplő jelentős adatmennyiség feldolgozásának összetett jellegére, új és fejlett adategyeztetési módszertanra volt szükség;
- 2) Az átláthatóság érdekében fontos volt a módszertan lehető legalaposabb ismertetése.

A tanulmány további megkülönböztető jegye, hogy számos különféle adatbázis és más adatforrás alapján határozta meg, mely ágazatok tekinthetők a szellemi tulajdon-intenzívnek, valamint értékelté azoknak a foglalkoztatáshoz, a GDP-hez és más gazdasági mutatókhoz való hozzájárulását. Ezek teljes jegyzéke a 4. fejezetben olvasható.

Mindemellett szükség esetén ágazatspecifikus, harmadik országbeli adatokat is felhasználunk, különösen a földrajzi jelzések által érintett termékek kereskedelmének becsléséhez.

A szellemi tulajdon-intenzívnek minősülő ágazatok meghatározása érdekében a BPHH és az EPO lajstromadatbázisait összevetettük az ORBIS kereskedelmi adatbázisával.¹⁴ Az így kapott összehasonlított adatbázis hozzávetőleg 240 000 vállalatra vonatkozóan tartalmazott adatokat, ideértve az egyes vállalatok esetében a közösségi védjegyek, a lajstromozott közösségi formatervezési minták és a kérelmezett szabadalmak számát, az ezekre vonatkozó iparági osztályozással és különböző pénzügyi és gazdasági változókkal együtt. Ez az adatkészlet a jövőben részletesebb tanulmányokhoz is felhasználható.

Ezen adatbázis alapján az egyes ágazatokra vonatkozóan kiszámították az egy munkavállalóra jutó védjegyek, formatervezési minták és szabadalmak számát, és az e mérőszám alapján átlag felett teljesítő iparágak minősültek szellemi tulajdon-intenzívnek. Az értékek kiszámítása uniós szinten történt, tehát a vállalatok nemzeti bejelentései ebben az adatbázisban nem szerepelnek. Ezt a részben a hiányzó adatok miatt szükséges meg-

¹⁴ - Az ORBIS az európai vállalatokra vonatkozó pénzügyi információknak a Bureau van Dijk által üzemeltetett adatbázisa, amelynek adatai az egyes országokban a cégjegyzékbe vagy hasonló nyilvántartásokba benyújtott bejelentéseken alapulnak.

közelítést ugyanakkor az a feltevés indokolta, hogy az uniós szintű szellemi tulajdon-jogok lajstromba vétele alapján a szellemi tulajdon-intenzívként meghatározott valamely ágazat az egy munkavállalóra jutó nemzeti szellemi tulajdon-jogok figyelembevételére esetén is ilyen jellegű ágazatnak minősülne.

Az e tanulmányban alkalmazott módszertant indokoló egyik alapvető feltevés értelmében az, hogy valamely ágazat milyen mértékben tekinthető a szellemi tulajdon-intenzívnek, az ágazat eredendő tulajdonsága és annak földrajzi helyétől független.¹⁵ Az egyes ágazatok gazdasághoz való hozzájárulásának értékelésekor az adott ágazat által az egyes tagállamokban és az Unióban, nem pedig az alapul szolgáló szellemi tulajdon-jog eredetének helyén létrehozott munkahelyek számát és termelt GDP-t mérjük.

Ha például egy „A” országban székhellyel rendelkező autógyártó vállalat „B” országban összeszerelő üzemet épít, akkor az így létrejött munkahelyek és hozzáadott érték „B” ország gazdaságát növelik. Ennélfogva az, hogy egy adott ország mennyire innovatív, kizárólag e tanulmány alapján nem állapítható meg. A szabadalom-intenzív ágazatok jelentősebb hozzájárulása egyúttal a termelés helyszínére vonatkozó, másik országban meghozott döntések eredménye is lehet.

A 7. fejezet ismerteti, hogy a tanulmányhoz felhasznált adatbázisban szereplő szabadalmak, védjegyek és formatervezési minták mely országokból származnak, és statisztikákkal szolgál az egyes tagállamokon belül a szellemi tulajdon-intenzív ágazatokban található olyan munkahelyek arányát illetően, amelyeket más tagállamban vagy az Unió kívül letelepedett vállalatok hoztak létre.

15 - Kivételt képeznek a földrajzi jelzések, amelyeket az egyes országok szerint vizsgáltunk.

www.epo.org

www.oami.europa.eu

